

När barnen får ta plats

Varje vecka besöker barnen på **Bygrindens förskola** i Lerum sitt torg. Nu har de lärt känna grönsakshandlarna, fontänen, hästen, blommorna, kullerstenarna och människorna där.

I ett treårigt EU-projekt med pedagoger från Italien, England och Sverige lär sig barn att ta plats i det offentliga rummet.

TEXT: CARINA H AHNSTEDT FOTO: ANNA SVANBERG

– Att få träna flyta/sjunka i fontänen och sedan rita vad som händer med gatkröror blir ett helt annat minne än om man tränar i ett handfat på förskolan, säger Linda Mjölner, pedagog på Bygrindens förskola.

Det är tisdag och tre- till femåringarna från Bygrindens förskola är som vanligt på väg till torget. Fast idag tar promenaden lite längre tid. Inte bara för att de har besök av pedagoger från England och Italien, utan också eftersom de har hittat en död mus på vägen.

– Det är så vi jobbar, säger Marie Folin som väntar vid fontänen. Vi är en Reggio Emilia-inspirerad förskola och mycket av vår verksamhet utgår från barnet och vad som händer i stunden. Att fånga deras nyfikna frågor och förundran.

Hon är pedagogista – pedagogisk handledare – för sex förskolor i Lerums kommun. Benämningen är inlånad från Reggio Emilia-filosofin och rollen innebär att vara en slags pedagog för pedagogerna och att hjälpa dem att fördjupa, och reflektera kring, verksamheten.

– Vilket lärande är det vi ser? Hur gör barnen? Vilka strategier använder de? Hur kan vi utmana barnen och ta lärandet ett steg vidare? Mitt jobb är att vara uppmärksam på det och att ställa sådana frågor, förklarar Marie Folin.

Bric-projektet är ett EU-finansierat forskningsprojekt som syftar till att barn ska få ta större del i det offentliga rummet och få sätta sina avtryck på platser som torg, parker, gångtunnlar och trottoarer. I förlängningen är det

Blir kladdig av gatkritor och fontänlek. Annars gillar hon bäst att leka mamma-pappa-barn.

också ett demokratiprojekt som handlar om att alla ska få tillgänglighet till det publika rummet och att skapa mötesplatser mellan olika generationer.

Förskolebarnen är äntligen framme vid fontänen. Med sig har de tomma mjölkkartonger som de vill testa i fontänen.

– Vilka tror att de flyter och vilka tror att de sjunker? undrar förskolläraren Linda Mjölner.

Händer räcks upp och de flesta barnen tror på att mjölkkartongerna flyter även om några är tveksamma. Strax skriker någon "vi gör en ubåt!" och puttar ner mjölkkartongerna under ytan.

Kommunens vaktmästare, Pasi Pääkkonen, är också där och tittar på. Honom känner barnen sedan tidigare eftersom de har fått vara med att fylla och tömma fontänen.

– Det är dubbelsidigt. Vi vill lära känna de personer som rör sig runt torget och samtidigt visa vad vi gör och vilka vi i förskolan är, säger Linda Mjölner som berättar hur barnen har utvecklats under de två år som de har haft torget som sin speciella plats.

– Det är en process. Barnen känner sig mer och mer hemma på torget och upptäcker nya saker. Till en början använde de det mer som en lekplats, men så småningom har de lärt känna människorna här och upptäckt saker som hur marken ser ut och vilka blommor som finns. Nu har vi fått följa torget under en hel säsong och exempelvis sett hur utbudet hos handlarna på torget har förändrats och när julgranen kom upp.

Linda Mjölner berättar att det är mycket av verksamheten i förskolan som de också kan göra på torget. De sjunger, målar och spelar teater. Leker och lär sig om frukter och grönsaker. Pratar om former och hittar på berättelser om häststatyn. Aktiviteter som de kan återknyta till på förskolan eftersom de dokumenterar allt genom bilder och filmer i lärplattan som alltid är med.

Det kanske viktigaste mötet på torget är att barnen har lärt känna grönsaks-handlaren Ali Jasim från Irak. Hos honom får barnen känna och titta på alla frukter och grönsaker och ibland också

Sjönk den? (längst fram) och hennes kompisar konstaterar att en fylld mjölkkartong sjunker till botten.

Barnen besöker torget året runt. De har lärt känna kommunens vaktmästare och fått vara med om att både fylla och tömma fontänen.

”Barnen är ju här och nu, vi kan inte vänta med att de ska få bli delaktiga i samhället tills de har fyllt arton.”

smaka. Dessutom har de lärt sig mycket om Ali Jasims hemland och kultur. Bland annat har barnen målat irakiska flaggan och deras färgglada teckningar hänger i grönsaksståndet.

– Vi är en väldigt homogen barngrupp och behöver hitta sätt för att visa mångfalden i samhället. Här finns också massor av material att använda pedagogiskt. Exempelvis hade vi lärt oss vad olika grönsaker och frukter väger och vad de kostar. Förra året följde vi hur priserna på jordgubbar förändrades vecka för vecka och pratade om varför, säger Linda Mjölner. Då kom vi också in på hur alla exotiska frukter kommer hit och om ekologiskt och närodlat.

Aamina Khazna arbetar på en nursery school i London för tre- till fyraåringar och är en av pedagogerna som är med i Bric-projektet. Hon berättar att förutsättningarna är annorlunda i London, att det är svårare att förflytta sig och att släppa barnen så fritt som de kan göra på torget i Lerum, som är en ganska skyddad plats.

– Istället har vi gjort det lokala bib-

Bric-projektet

Ett treårigt forskningsprojekt som startade våren 2015. Projektet drivs av Tim Waller – professor i barn- och familjestudier vid Anglia Ruskin University i Cambridge, England – tillsammans med Barnpedagogiskt forum i Sverige och Azienda Servizi Bassa Reggiana i Italien. Syftet är att undersöka barns demokratiska deltagande i det offentliga rummet och ge svar på hur barn kan bli mer delaktiga och inkluderade i samhället. I Italien och Sverige deltar det Reggio Emilia-inspirerade förskolor, i England finns inte den inriktningen på samma sätt.

lioteket till vår mötesplats och också försökt att göra avtryck på det torg och den busshållplats vi har i anslutning till förskolan. Vi har tillverkat juldekorationer och hängt upp i julgranen och också sjungit sånger där. Det var uppskattat av alla som gick förbi, säger Aamina Khazna.

Hon märker att det betyder mycket för barnen att upptäcka nya miljöer,

men i England är det svårare eftersom de hela tiden måste dokumentera barnens progression och se till att målen för var och en är uppfyllda. Dessutom går barnen bara tre timmar i förskolan per dag, en förmiddagsgrupp och en eftermiddagsgrupp.

– Det är mer press på barnens färdigheter, men vi försöker att stimulera barnens fantasi och kreativitet och märker att de växer när de blir mer synliggjorda och kommer utanför förskolan. Att rita med gatkritor har vi inte gjort, det kommer jag definitivt att ta med mig, dessutom ser jag att barnen här i större utsträckning löser sina egna konflikter, det känns positivt.

Pedagogerna Alessandra Soncini och Patrizia Benedetti från provinsen Reggio Emilia i Italien följer barngruppen uppmärksam. Också de tycker att de svenska barnen uppmuntras att ta ett större ansvar i jämförelse med barnen i deras förskolor i Italien.

– Det är helt klart så att de har fått mer förtroende. Det lade vi märke till under promenaden hit. Barnen går

ritar vad som händer med sakerna i vattnet.

och leker fingerlekar i parken vid torget.

hand i hand på led och det fungerar bra. Av säkerhetsskäl vågar vi inte ta med våra barn ut på så långa promenader. Vi går till en närliggande park där barnen hoppar från trottoarkanter, balanserar på staket och spelar spel.

I Italien får de inte heller ta med sig maten utomhus. Att som pedagogerna i Lerum duka upp mellanmål på en mur och bre smörgåsar till barnen är något som de bara skulle kunna göra om föräldrarna var med under utflykten och gav sitt godkännande.

– Tyvärr, säger Alessandra Soncini. Det här ser trevligt ut. En annan sak som skiljer sig är att barnen här i Sverige är så tysta, tillägger hon och skrattar. I Italien talar alla med hög röst.

Den första delen av forskningsprojektet som innefattar femåringarna i de olika förskolorna är nu avslutad och ett nytt projekt med tvååringar har precis satt igång. Bygrindens småbarnsavdelning har börjat besöka en gångtunnel där barnen får lyssna på hur ljudet låter, hur vattnet rinner och andra spännande saker.

– Men torget kommer att fortsätta att vara vår plats, säger Linda Mjölner. Vi hade exempelvis en drop-in-fika här för föräldrarna så att barnen kunde visa upp vad de har lärt sig.

Hon hoppas också att förskolan får

Vad tycker du om att göra på torget?

– På julen finns det en jättestor julgran och på sommaren kan man köpa jordgubbar. Och så får vi träffa Ali. Han har bjudit oss på jordgubbar.

– Jag brukar fråga folk vad de tycker om torget. Det är spännande. Sedan gillar jag att gå till Ali och titta på frukt, grönsaker och blommor.

– Jag gillar att klättra på hästen. Den heter Basrum och kommer från England. Men den trivdes inte i England så därför kom den hit.

– Jag gillar att träffa Ali och det var roligt att göra en teckning av hans flagga.

vara med och tycka till om den framtida utformningen av torget och de har haft en del kontakt med politiker i Lerums kommun som är positiva.

– Barnen är ju här och nu, vi kan inte vänta med att de ska få bli delaktiga i samhället tills de har fyllt arton, säger Christian Eberstein som sitter i lärandeskottet och kommer ner från kommunhuset vid torget för att hälsa på barnen. Han tar gärna emot förslag från barn och pedagoger på vad som skulle kunna förbättras.

– Exempelvis gillar barnen att följa stigar. Det här är ett stort torg, det skulle kunna finnas fotspår där barnen kunde hoppa och så plats för mormors rullator bredvid, berättar Linda Mjölner och berättar att andra saker som barnen har önskat sig är en liten amfiteater, där de kan uppträda och sätta sig att lyssna. En annan sak de har funderat på är parkbänkarna.

– Just nu står alla på rad riktade mot fontänen. Det finns inga bänkar mitt emot varandra. Ingen plats för möten.

Barnpedagogiskt forum är en ideell förening med säte i Göteborg som arbetar med att samla kunskap om utvecklingsarbete i förskola och skola. Styrelsen har företrädare från förskola, skola, högskolor och universitet.

CARINA H AHNSTEDT. Frilansjournalist.

har just frågat en kille som passerat vad han tycker om torget.

Barnen har följt torghandeln och lärt känna frukt- och grönsakshandlaren Ali Jasim.